

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS KOMISIJA

VALSTYBĖS KONTROLĖS VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMO IR VERTINIMO ATASKAITA

2020 m. rugsėjo 29 d. Nr. Y2D-412

Vilnius

I. ĮVADINĖ DALIS

Valstybės kontrolieriaus 2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-10 sudaryta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės korupcijos prevencijos komisija (toliau – Komisija), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, nustatė Valstybės kontrolės veiklos sričių atitiktį Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 d. nurodytiems kriterijams ir įvertino sritis, kuriose pagal nurodytus kriterijus gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

2019 m. Europos Audito Rūmų, Jungtinės Karalystės bei Lenkijos aukščiausiųjų audito institucijų ekspertai baigė atlikti Valstybės kontrolės veiklos kokybės išorinį ekspertinį vertinimą pagal 5000-ąjį TAAIS (tarptautinį aukščiausiųjų audito institucijų standartą) ir pateikė šio vertinimo ataskaitą. Šio nepriklausomo vertinimo metu išsamiai vertintas Lietuvos aukščiausiosios audito institucijos funkcinis ir organizacinis savarankiškumas, būtinas patikėtų uždavinių objektyviam įvykdymui, valstybinio audito procesas bei jo atitiktis aukščiausiųjų audito institucijų standartams. Išorės ekspertai išsamiai analizavo šias Valstybės kontrolės veiklos sritis: **nepriklausomumas ir teisinė sistema** (AAI nepriklausomumas; AAI įgaliojimai); **vidaus valdymas ir etika** (strateginio planavimo ciklas; organizacinės kontrolės aplinka; išorės auditas; vadovavimas ir vidinė komunikacija; bendras audito planavimas); **audito kokybė ir ataskaitų teikimas** (audito aprėptis; finansinio audito standartai ir kokybės valdymas; finansinio audito procesas; finansinio audito rezultatai; veiklos audito standartai ir kokybės valdymas; veiklos audito procesas; veiklos audito rezultatai; atitiktis audito standartai ir kokybės valdymas; atitiktis audito procesas; atitiktis audito rezultatai); **finansų valdymas, turtas ir rėmimo paslaugos** (finansų valdymas, turtas ir palaikymo paslaugos); **žmogiškieji ištekliai ir mokymas** (žmogiškųjų išteklių valdymas; profesinis tobulėjimas ir mokymas); **komunikacija ir suinteresuotųjų**

šalių vadyba (bendravimas su įstatymų leidybos, vykdomąja ir teismine valdžia; bendravimas su žiniasklaida, piliečiais ir pilietinės visuomenės organizacijomis).

Tais pačiais metais Ekonominio bendradarbiavimo plėtros organizacija (toliau – EBPO) baigė Lietuvos nepriklausomos fiskalinės institucijos Valstybės kontrolės Biudžeto politikos stebėsenos departamento (toliau – BPSD) peržiūrą. Peržiūros metu, vadovaujantis tarptautiniu lygiu suderintais standartais siekta įvertinti EBPO nepriklausomų fiskalinių institucijų principų laikymąsi, atliekant BPSD palyginimą su panašiomis institucijomis EBPO šalyse. Komisija, sprendama dėl Valstybės kontrolės veiklos sričių korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui 2019 m., atsižvelgdama į tai, kad minėti nepriklausomi Valstybės kontrolės veiklos kokybės vertinimai dar nebuvo baigti, taip pat į tai, kad 2016 - 2018 metais korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo atliktas išsamiai įvertinus visas institucijos veiklos sritis (veiklos procesus), kuriose nenustatyta realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės, nusprendė (2019 m. rugsėjo 12 d. protokolas Nr. PTE-27) nedubliuoti tų pačių sričių (procesų) vertinimo, planuodama į išorės ekspertų vykdomų vertinimų rezultatus atsižvelgti atliekant sekantį korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą ir atliko proceso „Viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas“ vertinimą, remdamasi Valstybės kontrolės Vidaus audito skyriaus 2015 metais pateiktomis rekomendacijomis (2015 m. birželio 16 d. vidaus audito ataskaita Nr. VAS-2 „Viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas“) bei viešųjų pirkimų reglamentavime įvykusius pokyčius.

Komisija, vadovaudamasi 2019 m. priimtu sprendimu, atsižvelgdama į išorės ekspertų atliktų vertinimų rezultatus (aprašytus šios ataskaitos III skyriuje), 2019 m. įsigaliojusius valstybės tarnybą reglamentuojančius teisės aktus, sudariusius prielaidas kurti kompetencijomis grįstą valstybės tarnybos sistemą bei 2020 m. šalyje paskelbtą ekstremalią situaciją ir karantiną dėl COVID-19 protrūkio nusprendė (2020 m. rugsėjo 11 d. protokolas Nr. PTE-25) korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atlikti žmogiškųjų išteklių ir mokymo (žmogiškųjų išteklių valdymas; profesinis tobulėjimas ir mokymas) procese.

Ši ataskaita parengta remiantis Komisijos atliktu išsamiu žmogiškųjų išteklių ir mokymo proceso vertinimu.

Vertinimo laikotarpis: 2019-07-01–2020-06-30.

II. VALSTYBĖS KONTROLĖS PALAIKOMOJO PERSONALO VALDYMO IR UGDYMO PROCESO DARBUOTOJŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS SUBPROCESO ATITIKTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYME NURODYTIEMS KRITERIJAMS

Valstybės kontrolės įgaliojimai įtvirtinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 str.: Valstybės kontrolė prižiūri, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas

valstybės biudžetas. Pagal Konstitucijos 133 str. Valstybės kontrolės sistemą ir įgaliojimus nustato įstatymas.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 str. 4 d. nustatyta, kad Valstybės kontrolė – institucija, atliekanti valstybinį auditą ir biudžeto politikos kontrolę. Šio įstatymo 3 str. 1 d. įtvirtinta, kad Valstybės kontrolė yra Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija. Įstatymo 9 str. nustatyta įstaigos kompetencija taip pat siejama išimtinai su valstybiniu auditu, biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijomis, vykdomomis pagal Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą, ir jų rezultatų teikimu Lietuvos Respublikos Seimui.

Komisija valstybės kontrolieriaus 2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-10 įpareigota pagal kompetenciją koordinuoti Valstybės kontrolės veiklas korupcijos prevencijos srityje, nustatyti prioritetines veiklas, šalinančios korupcijos priežastis, kryptis, užtikrinti nuoseklų priemonių, didinančių korupcijos prevencijos veiksmingumą, įgyvendinimą, kurti ir palaikyti korupcijai atsparią aplinką institucijoje. Siekiant sustiprinti ir užtikrinti efektyvų šios Komisijos darbą, jos nariams paskirstyta asmeninė atsakomybė pagal Komisijos vykdomas funkcijas: institucijos planavimo dokumentų ir metinio veiklos plano koordinavimas ir priežiūra; šalies ir užsienio valstybių korupcijos prevencijos gerosios praktikos sklaida; Specialiųjų tyrimų tarnybos metodinės rekomendacijos; su korupcijos prevencija ir antikorupcinio švietimu susiję institucijos renginiai; visuomenės informavimas apie Valstybės kontrolės veiklą kovojant su korupcija; audito informacijos dokumentavimo priežiūra.

Komisija, vertindama institucijos veiklos sritis, rėmėsi valstybės kontrolieriaus 2019 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. VE-83 „Dėl valstybės kontrolieriaus 2015 m. sausio 19 d. įsakymo Nr. V-5 „Dėl kokybės vadybos sistemos“ pakeitimo“ patvirtintu Valstybės kontrolės sričių / procesų sąrašu, kuriame institucijos veikla suskirstyta į tris pagrindinius blokus (sritis):

Sritis / procesai	Procesų valdytojas
Vadovavimo procesai	
1. Veiklos planavimas	Audito plėtros departamento Strateginio planavimo ir analizės skyriaus vedėjas
2. Vidaus auditas	Vidaus audito skyriaus vedėjas
Pagrindiniai procesai	
3. Valstybinis auditas	Audito plėtros departamento patarėjas
4. ES investicijų auditas	Europos Sąjungos investicijų audito departamento vyriausiasis patarėjas
5. Fiskalinės drausmės priežiūra	Biudžeto politikos stebėsenos departamento direktorius
Palaikomieji procesai	
6. Personalo valdymas ir ugdyimas	Personalo skyriaus vedėjas

7. Informacinių technologijų valdymas	Bendrųjų reikalų departamento Informacinių technologijų skyriaus vedėjas
8. Informacijos valdymas	Bendrųjų reikalų departamento Informacijos skyriaus vedėjas
9. Materialinių išteklių valdymas	Bendrųjų reikalų departamento direktorius
10. Reputacijos valdymas	valstybės kontrolieriaus pavaduotojas, koordinuojantis ir kontroliuojantis Audito plėtros departamento veiklą

Komisija, atsižvelgdama į nurodytą teisinį įstaigos veiklos reguliavimą ir veiklos specifiką, nustatė, kad personalo valdymo ir ugdymo, atitinkamai, žmogiškųjų išteklių žmogiškųjų išteklių valdymo, profesinio tobulėjimo ir mokymo veiklos sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 str. 4 d. nurodytą vertinimo kriterijų „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“.

Kiti KPI 6 str. 4 d. 1, 2, 3, 4, 6 ir 7 punktuose nurodyti kriterijai – „Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika“, „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“, „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“, „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“ ir „Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“ – Valstybės kontrolės veiklos sričiai nebūdingi ir vertinimui atlikti netaikytini, nes:

1. Analizuotu laikotarpiu Valstybės kontrolės darbuotojų nebuvo patraukta baudžiamojon atsakomybėn už padarytas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

2. Vertinamas procesas nesusijęs su kontrolės ir priežiūros atlikimu.

3. Struktūrinių padalinių, valstybės tarnautojų bei darbuotojų ir sprendimuose dalyvaujančių kolegialių subjektų (pvz., Kvalifikacijos kėlimo koordinavimo komitetas) uždaviniai ir funkcijos išsamiai reglamentuoti jų nuostatuose ir padalinių pareigybių aprašymuose, sprendimų priėmimo procedūros, principai, kriterijai ir terminai įtvirtinti kvalifikacijos kėlimo subprocesą reglamentuojančiuose vidaus administraciniuose teisės aktuose.

4. Institucijos veikla nesusijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu¹.

5. Žmogiškųjų išteklių valdymo ir mokymo procese nenaudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

6. Veiklos trūkumų, anksčiau atliekant korupcijos rizikos analizę, nebuvo nustatyta.

¹ Atsižvelgiant į tai, kad Valstybės kontrolė naudoja kitas poveikio priemones (valstybinio audito metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos mechanizmas; rekomendacijų įgyvendinimo būklės pusmetinė parlamentinė kontrolė ir kt.), nesinaudoja Valstybės kontrolės įstatymo 12 str. 1 d. ir Administracinių nusižengimų kodekso 589 str. 11 p. suteiktais įgaliojimais ir nesurašo administracinių nusižengimų protokolų.

III. VALSTYBĖS KONTROLĖS PERSONALO VALDYMO IR UGDYMO PROCESO DARBUOTOJŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS SUBPROCESO, KURIS ATITINKA KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO 4 DALYJE NURODYTUS KRITERIJUS, VERTINIMAS

Personalo kvalifikacijos tobulinimo srities struktūra

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikacijos tobulinimo sritis apima Valstybės kontrolės valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymą, įgyvendinimo procedūrų planavimą bei organizavimą, taip pat tikslinio finansavimo įvertinimą ir paskirstymą.

Kvalifikacijos tobulinimas Valstybės kontrolėje apibrėžiamas kaip savišvieta, neformalusis švietimas, mokymasis veikloje ir mokymasis iš kitų asmenų, siekiant įgyti naujų žinių ar kompetencijų, pagilinti ar atnaujinti reikalingas žinias, gebėjimus bei praktinius įgūdžius.

Savišvieta apibrėžiama kaip savarankiškas specialių profesinių žinių plėtimas ir naujų įgūdžių formavimas darbuotojo iniciatyva, kuris remiasi darbuotojo iš įvairių šaltinių gaunamomis žiniomis ir jo praktine patirtimi. Kvalifikacijos tobulinimo renginiai tai darbuotojų kvalifikacijai tobulinti organizuojami kursai, seminarai, diskusijos, stažuotės, konferencijos, paskaitos, konsultacijos ir kiti renginiai.

Personalo kvalifikacijos tobulinimo sritį Valstybės kontrolėje reglamentuoja:

- Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 20 straipsnis;
- Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 40 straipsnis;
- Lietuvos Respublikos darbo kodekso 29, 37 straipsniai;
- Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“;

- Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo prioritetų sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“;

bei Valstybės kontrolės vidaus teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2020 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. VE-27 „Dėl Lietuvos

Respublikos valstybės kontrolės valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

- Iki 2020 m. vasario 4 d. kvalifikacijos tobulinimą reglamentavo Valstybės kontrolėje dirbančių pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-14 „Dėl Valstybės kontrolėje dirbančių pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Personalo skyriaus nuostatuose, patvirtintuose valstybės kontrolieriaus 2018 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-336 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Personalo skyriaus nuostatų ir pareigybių aprašymų patvirtinimo“, Personalo skyriui priskirta kompetencija padėti Valstybės kontrolės vadovybei formuoti ir įgyvendinti personalo valdymo ir ugdymo politiką bei padėti Valstybės kontrolės vadovybei formuoti Valstybės kontrolės personalo mokymo prioritetus, sudaryti Valstybės kontrolės personalo metinius mokymo planus, organizuoti jų įgyvendinimą.

Personalo skyriaus vedėjo pareigybės aprašyme, patvirtintame valstybės kontrolieriaus 2018 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-336 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Personalo skyriaus nuostatų ir pareigybių aprašymų patvirtinimo“ nustatyta, kad Personalo skyriaus vedėjas padeda institucijos vadovams formuoti ir įgyvendinti personalo valdymo ir ugdymo politiką ir strategiją, formuoti personalo kvalifikacijos tobulinimo prioritetus, organizuoja kvalifikacijos tobulinimo planų sudarymą ir įgyvendinimą bei analizuoja personalo valdymo ir ugdymo procesą, teikia siūlymus dėl jo tobulinimo ir rizikų valdymo.

Realizuojant Personalo skyriaus nuostatuose nustatytą kompetenciją formuoti ir įgyvendinti personalo valdymo ir ugdymo politiką, Personalo skyriaus vyriausiasis specialistas, atsakingas už kvalifikacijos tobulinimo proceso organizavimą:

- organizuoja personalo mokymus ir kvalifikacijos kėlimą arba prireikus koordinuoja personalo mokymų ir kvalifikacijos kėlimo organizavimą;
- organizuoja darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikio nustatymą ir jį apibendrina;
- tvarko darbuotojų mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo apskaitą, rengia kvalifikacijos tobulinimo ataskaitas;
- bendradarbiauja su mokymo bei kvalifikacijos tobulinimo paslaugas teikiančiomis įstaigomis;
- atlieka darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo kokybės vertinimą;
- vykdo darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo ir mokymo viešuosius pirkimus;
- bei atlieka kitas funkcijas personalo kvalifikacijos tobulinimo ir mokymo srityje.

Valstybės kontrolės darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo organizavimo procesas

Personalo skyrius iki kiekvienų metų spalio 15 d. elektroniniu paštu arba intranete informuoja institucijos struktūros padalinius ir kitus veiklos formatus apie poreikį pateikti aktualias kvalifikacijos tobulinimo temas ir tikslines dalyvių grupes kitiems metams. Taip kasmet iki gruodžio 1 d. Personalo skyrius surenka bei apibendrina aktualias kvalifikacijos tobulinimo temas ir tikslines dalyvių grupes paskesniems metams, kuriuos pateikia:

1. Padaliniai, atsižvelgdami į numatomus kitų metų veiklos planus, padaliniui aktualių teisės aktų pasikeitimus, darbuotojams numatomas užduotis, teikia padaliniui aktualias kvalifikacijos tobulinimo temas (padalinių apibendrintus poreikius) ir tikslines dalyvių grupes;

2. Valstybės kontrolės darbo grupės/komisijos/komitetai, atsižvelgdami į kitų metų planus ir užduotis, gali teikti aktualias kvalifikacijos tobulinimo temas ir tikslines dalyvių grupes;

3. Veiklos procesų valdytojai, atsižvelgdami į išorės ir vidaus veiksnius, turinčius įtakos veiklos procesams, planuojamus pokyčius, vykdomas ar planuojamas vykdyti procesų tobulinimo priemonės, įvertindamas sritis, kuriose darbuotojams reikia tobulėti, gali teikti visai institucijai aktualias kvalifikacijos tobulinimo temas ir tikslines dalyvių grupes.

Personalo skyrius, aukščiau nurodytų subjektų siūlomas ir apibendrintas kvalifikacijos tobulinimo temas pateikia svarstyti Kvalifikacijos kėlimo koordinavimo komitetui (toliau – Komitetas), sudarytam valstybės kontrolieriaus 2015 m. birželio 23 įsakymu Nr. V-127 „Dėl Valstybės kontrolės kvalifikacijos kėlimo koordinavimo komiteto sudarymo“, kurio paskirtis - užtikrinti Valstybės kontrolėje kvalifikacijos tobulinimo poreikio nustatymo, planavimo ir organizavimo proceso koordinavimą ir priežiūrą. Komitetas, prireikus, įgaliotas išsamesniam informacijos įvertinimui ir poreikių pagrindimui į posėdžius kviestis institucijos struktūrinių padalinių vadovus, veiklos procesų valdytojus, darbo grupių/komisijų/komitetų vadovus ir kitus institucijos darbuotojus.

Komitetas iki einamųjų metų gruodžio 20 d. apvarsto siūlomas kvalifikacijos tobulinimo temas bei tikslines dalyvių grupes ir nustato kitų metų institucijos kvalifikacijos tobulinimo prioritetus bei tikslines dalyvių grupes. Komitetas priimdamas sprendimą įvertina:

- Valstybės kontrolei nustatytus tikslus ir uždavinius;
- Valstybės kontrolės strategiją, veiklos planus ir vykdomus projektus;
- prognozuojamus veiklos pokyčius;
- darbuotojų kompetencijai keliamus reikalavimus;
- kitus išorės ir vidaus veiksnius, turinčius įtakos institucijos veiklai.

Personalo skyrius iki gruodžio 31 d. informuoja padalinių vadovus, darbo grupių/komisijų/komitetų vadovus bei veiklos procesų valdytojus apie Komiteto nustatytas prioritетines kvalifikacijos tobulinimo temas bei tikslines dalyvių grupes.

Darbuotojo kasmetinio tarnybinės ar darbo veiklos vertinimo pokalbio metu darbuotojas ir jo tiesioginis vadovas aptaria kvalifikacijos tobulinimo poreikį. Darbuotojas į asmeninio tobulėjimo planą (ATP) institucijos personalo valdymo posistemėje KOPA prioriteto tvarka įrašo 1-5 jam aktualias kvalifikacijos tobulinimo temas.

Personalo skyrius išanalizuoja patvirtintus darbuotojų asmeninio tobulėjimo planus, apibendrina siūlomas kvalifikacijos tobulinimo temas ir Komitetui teikia kvalifikacijos tobulinimo poreikio temas, kurias į asmeninio tobulėjimo planus įrašė ne mažiau kaip 10 darbuotojų bei pirmo prioriteto kvalifikacijos tobulinimo temas, kurioms nesusidarė 10 darbuotojų grupė (toliau – darbuotojų asmeninio kvalifikacijos tobulinimo poreikis).

Komitetas peržiūri ir patvirtina darbuotojų asmeninio kvalifikacijos tobulinimo poreikį bei tikslines dalyvių grupes.

Personalo skyrius, atsižvelgdamas į Komiteto nustatytas prioritетines (institucijos mastu) kvalifikacijos tobulinimo temas, darbuotojų asmeninio kvalifikacijos tobulinimo poreikius ir tikslines dalyvių grupes, parengia Valstybės kontrolės darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo priemonių planą (toliau – KТПP), kurį tvirtina Komiteto pirmininkas. KТПP gali būti peržiūrimas ir tikslinamas iki lapkričio 1 d.

Kvalifikacijos tobulinimas ne pagal patvirtintą KТПP gali būti organizuojamas, jeigu poreikis tobulinti kvalifikaciją kilo metų eigoje arba tuo laikotarpiu, kol nebuvo patvirtintas KТПP, ir kvalifikacijos tobulinimo renginys yra tiesiogiai susijęs su darbuotojo atliekamu darbu.

Kilus poreikiui tobulinti kvalifikaciją ne pagal patvirtintą KТПP iš institucijos lėšų, padalinių vadovai kvalifikacijos tobulinimo poreikį suderina su atitinkamą padalinį koordinuojančiu ir kontroliuojančiu valstybės kontrolieriumi ar jo pavaduotoju ir informuoja Personalo skyrių, kuris institucijos lėšų skyrimo galimybes suderina su Finansų departamentu. Esant galimybei skirti lėšas, Personalo skyrius informaciją pateikia Komiteto pirmininkui, kuris priima galutinį sprendimą.

Priėmus sprendimą siųsti darbuotoją tobulinti kvalifikaciją užsienyje, Personalo skyrius pateikia informaciją Audito plėtros departamento Tarptautinių ryšių skyriui, kuris organizuoja darbuotojo siuntimą į kvalifikacijos tobulinimo renginį.

Darbuotojai gali kelti kvalifikaciją savo iniciatyva (savišvieta) savo lėšomis ar dalyvauti nemokamuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose darbo metu, jeigu kvalifikacijos tobulinimo renginys yra susijęs su atliekamu darbu. Sprendimą dėl darbuotojo dalyvavimo kvalifikacijos tobulinimo renginyje priima padalinio/tiesioginis darbuotojo vadovas.

Institucijoje vidinės komunikacijos priemonėmis, tiesioginių vadovų dėmesiu bei

motyvavimo priemonėmis ir kt. administraciniais sprendimais yra skatinama darbuotojams domėtis savo srities naujovėmis, skaityti naujausius teisės aktus bei kitą aktualią informaciją, reikalingą darbui. Vidiniais teisės aktais nustatyta, kad darbuotojas, suderinęs su tiesioginiu vadovu ir gavęs jo pritarimą, savišvietai gali skirti nuo 1 iki 4 valandų darbo laiko per savaitę.

Kvalifikacijos tobulinimą, finansuojamą iš valstybės biudžeto, organizuoja Personalo skyrius; kvalifikacijos tobulinimą, finansuojamą iš Europos Sąjungos techninės paramos lėšų, organizuoja Europos Sąjungos investicijų auditus atliekantis padalinys (toliau – kvalifikacijos tobulinimo organizatorius).

Kvalifikacijos tobulinimo organizatorius, organizuodamas kvalifikacijos tobulinimo procesą:

1. Vykdo kvalifikacijos tobulinimo renginių viešųjų pirkimų procedūras, sudaro sutartis su kvalifikacijos tobulinimo renginių organizatoriais;

2. Planuoja kvalifikacijos tobulinimo renginius (datas ir trukmę), derina kvalifikacijos tobulinimo programų turinį pagal tikslinės dalyvių grupės poreikius;

3. Sudaro kvalifikacijos tobulinimo renginio dalyvių sąrašą ir juos registruoja į kvalifikacijos tobulinimo renginį;

4. Organizuoja kvalifikacijos tobulinimo kokybės vertinimą;

5. Tvarko apmokėjimo už kvalifikacijos tobulinimą dokumentus.

Kvalifikacijos tobulinimo organizatorius sudaro suplanuoto kvalifikacijos tobulinimo renginio dalyvių sąrašą ir jį suderina su atitinkamų padalinių vadovais.

Dalyvių sąrašai sudaromi atsižvelgiant į KTPP patvirtintas tikslines dalyvių grupes ir darbuotojų asmeninio tobulėjimo planus.

Apie kvalifikacijos tobulinimo renginį dalyviai informuojami elektroninėmis priemonėmis.

Bendrųjų reikalų departamentas vykdo kvalifikacijos tobulinimo renginių techninį aptarnavimą – parengia patalpas ir technines priemones, reikalingas kvalifikacijos tobulinimo renginiams (kai kvalifikacijos tobulinimo renginys vyksta Valstybės kontrolės patalpose), vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašu, patvirtintu valstybės kontrolieriaus 2014 m. sausio 10 d. įsakyme Nr. V-6 nustatyta tvarka, pagal iniciatoriaus pateiktą paraišką organizuoja ir atlieka patalpų nuomos, darbuotojų nuvežimo/ parvežimo paslaugų pirkimą (kai kvalifikacijos tobulinimo renginys vyksta ne Valstybės kontrolės patalpose).

Personalo skyrius:

1. Teikia kvalifikacijos tobulinimo ataskaitą Valstybės tarnybos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

2. Informaciją apie darbuotojo kvalifikacijos tobulinimą įrašo į Valstybės tarnautojų registrą

ir personalo valdymo posistemę KOPA.

3. Sistemina kvalifikacijos tobulinimo duomenis, juos apibendrina ir prirėikus pateikia informaciją vadovybei.

Institucijos biudžete kasmet numatomos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui skirtos lėšos, kurios tvirtinamos valstybės kontrolieriaus įsakymu.

Kvalifikacijos tobulinimo finansavimo šaltiniai gali būti institucijos biudžetas, Europos Sąjungos techninės paramos lėšos, kitų institucijų lėšos, darbuotojo lėšos.

Personalo skyrius, siekdamas įvertinti kvalifikacijos tobulinimo procesą, kvalifikacijos tobulinimo renginių kokybę ir efektyvumą, organizuoja kvalifikacijos tobulinimo renginio kokybės vertinimą. Vertinamas kvalifikacijos tobulinimo programos turinys, lektoriaus kompetencija, kvalifikacijos tobulinimo renginio organizavimas (laikas, vieta, trukmė).

Institucija skatina ir sudaro sąlygas tobulinti kvalifikaciją visiems institucijos darbuotojams, o darbuotojai, dalyvaudami institucijos kvalifikacijos tobulinimo procese, privalo:

1. Nuolat kelti savo kvalifikaciją dalyvaudant institucijos rengiamuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose bei savarankiškai;

2. Kruopščiai rengti asmeninio tobulėjimo planus, objektyviai vertinant reikalingą kvalifikacijos tobulinimo poreikį bei sritis;

3. Dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, į kuriuos buvo užregistruoti. Apie negalėjimą dalyvauti privalo nedelsdami informuoti tiesioginį vadovą ir kvalifikacijos tobulinimo organizatorių;

4. Valstybės tarnautojų informacinės sistemos VATIS savitarnos posistemėje ir/ar personalo valdymo posistemėje KOPA užpildyti kvalifikacijos tobulinimo renginio įvertinimą.

Padalinių vadovai privalo:

1. Skatinti darbuotojus mokytis ir tobulinti kvalifikaciją;

2. Darbuotojų asmeninio tobulėjimo planus tvirtinti objektyviai įvertinus darbuotojo kompetenciją ir atsižvelgus į nustatytus institucijos kvalifikacijos tobulinimo prioritetus bei darbuotojo poreikius tobulinti kvalifikaciją;

3. Numatyti laiką, skirtą darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui (įskaitant savišvietą).

Darbuotojas, dalyvavęs kvalifikacijos tobulinimo renginyje, mokymo medžiaga, kuri gali būti naudinga kitiems darbuotojams, nedalyvavusiems kvalifikacijos tobulinimo renginyje, perduoda bibliotekai ir kitiems darbuotojams, kuriems ši medžiaga gali būti aktuali, bei institucijos vadovybės ar tiesioginio vadovo nurodymu parengia pranešimą kitiems Valstybės kontrolės darbuotojams.

2019 m. pagal 5600-ąją TAAIS (Tarptautinį aukščiausiųjų audito institucijų standartą) vykusio vertinimo metu ekspertų komanda iš EAR, Jungtinės Karalystės AAI ir Lenkijos AAI analizavo, kiek Lietuvos AAI veikla atitinka aukščiausiųjų audito institucijų standartus ir gerąją praktiką. Būtina pažymėti, kad ekspertų įžvalgos tiesiogiai taikytinos ne tik auditus atliekantiems padaliniais, bet tam tikrų principų taikymas aktualus ir audito veiklą aptarnaujantiems procesams/padaliniams.

Aukščiausiosios audito institucijos veiklos vertinimo ataskaitos² dalyje „Kvalifikacijos kėlimas ir mokymas“ tarptautinė ekspertų komanda reikšmingais vertina šiuos aspektus ir nurodo:

- TAAIS teigiama, kad AAI turėtų skatinti nuolatinį profesinį tobulėjimą, kuriuo būtų prisidedama prie asmeninės, grupės ir organizacijos kompetencijos.
- Todėl reikalaujama, kad AAI:
 - a) parengtų ir įgyvendintų profesinio tobulėjimo ir mokymo planus;
 - b) užtikrintų mokymus ir kvalifikacijos tobulinimą pagal visas audito sritis.
- VK metinį mokymo planą rengia atsižvelgdama į darbuotojų nurodytus poreikius. Darbuotojai po jų veiklos rezultatų įvertinimo, kai aptariami veiklos rezultatai ir būsimos užduotys, parengia asmeninio tobulėjimo planą, kuriame nurodo kiekvieno savo mokymo poreikio prioritetinį lygmenį. Planus tvirtina padalinių vadovai, o vėliau juos apibendrina Personalo skyrius. Galutinį mokymo temų sąrašą nustato komitetas, kurį sudaro Finansų departamento, Audito plėtros departamento ir Personalo skyriaus vadovai bei valstybės kontrolieriaus pavaduotojai.
- Naujai priimtiems darbuotojams ar po atostogų vaikui prižiūrėti (ne trumpesnių nei 1 m.) grįžusiems darbuotojams, du kartus per metus organizuojamas dviejų savaitių trukmės įvadinis mokymas. Be to, naujiems darbuotojams skiriami kuratoriai trijų mėnesių laikotarpiui.
- Mokymai gali būti įvairių formų: konferencijos, trumpalaikės konsultacijos, VK darbuotojų ar akademinės bendruomenės atstovų paskaitos, kitos institucijos rengiami mokymai ir t. t. Darbuotojams siūlomos ir kitos mokymosi priemonės, ypač skatinami profesinis sertifikavimas ir darbuotojų mainai su kitomis institucijomis, pavyzdžiui, Lietuvos banku.
- Darbuotojai internetu gali pateikti atsiliepimus apie gautus mokymus standartine forma, kurioje aptariami penki punktai (patalpos, trukmė, turinys, dėstytojas, ar rekomenduotų šį mokymą kolegoms). Gautus atsiliepimus analizuoja Personalo skyrius.
- Darbuotojų mokymai registruojami duomenų bazėje, kad būtų galima įvertinti, kiek VK pavyko užtikrinti, kad visi darbuotojai įvykdytų personalo valdymo ir ugdymo tikslus (pavyzdžiui, kasmet baigtų 40 val. profesinių gebėjimų tobulinimo mokymus).

² Pilnas ataskaitos tekstas - https://www.vkontrole.lt/aktualiju_failai/files/Ekspertinio_vertinimo_ataskaitos_vertimas_Final_LT.pdf

- Yra numatytos galimybės darbuotojams keistis patirtimi ir žiniomis. Pavyzdžiui, audito grupių vadovams arba audito departamentuose reguliariai rengiamos dalijimosi patirtimi sesijos. Auditai taip pat aptariami intranetu transliuojamuose vadovų susitikimuose, kuriuos gali stebėti (arba žiūrėti įrašus) visi darbuotojai.
- Intraneto svetainėje nurodytos bendrosios kompetencijos, kurias turi turėti visi darbuotojai, ir papildomos kompetencijos, privalomos vadovams. Pagal VK vertybes visi darbuotojai turi būti profesionalūs, atsakingi, bendradarbiaujantys ir novatoriški. Papildomos kompetencijos, kurių reikalaujama iš vadovų, yra strateginis mąstymas, gebėjimas organizuoti padalinio veiklą, veiksminga komunikacija, lyderystė ir gebėjimas rengti darbuotojų mokymus.
- Intraneto svetainėje sukurtas vadinamasis kompetencijų centras, kur darbuotojai savanoriškai (iš nustatyto sąrašo) gali nurodyti savo kompetencijas, bet VK dar nėra nustatyti specialieji kompetencijos reikalavimai finansų, veiklos ir atitikties auditoriams.
- Privalomas tik įvadinis mokymas ir nėra reikalavimo dėl minimalaus metinio mokymo valandų skaičiaus veiklos auditą atliekantiems darbuotojams. Audito mokymai organizuojami kasmet pagal departamentų vadovų nustatytus organizacijos poreikius.

Ekspertų grupės nuomone tam tikri patobulinimai leistų VK suteikti darbuotojams labiau tikslinius (profesinius) mokymus, todėl VK turėtų apsvarstyti šiuos siūlymus:

1. Susieti mokymo pasiūlymus su specialiomis kompetencijomis, kurių reikia konkrečiam darbui atlikti;
2. Ieškoti galimybių keistis žiniomis su kitomis AAI, ypač atliekant veiklos auditą, apie kurį šalyje sunku rasti išorės ekspertinių žinių;
3. Prireikus nustatyti, kad tam tikri audito mokymai būtų privalomi, taip užtikrinant, kad visi auditoriai turėtų naujausią informaciją apie gerąją praktiką ir įgytų naujų įgūdžių.

Pažymėtina, kad 2019 m. korupcijos pasireiškimo tikimybės požiūriu buvo įvertintas Materialinių išteklių proceso Viešųjų pirkimų subprocesas bei pateiktos proceso tobulinimo rekomendacijos (2019 m. rugsėjo 30 d. Korupcijos pasireiškimo tikimybės ataskaita Nr Y2D-393). Atsižvelgiant į tai, kad Darbuotojų ugdymo subprocesas kvalifikacijos tobulinimo priemonių įsigijimo procedūros daugeliu atveju vykdomos viešųjų pirkimų tvarka (išorinio ir vidaus teisinio reguliavimo aspektais), pastebėtina, kad Viešųjų pirkimų subprocesui pateiktos ir įgyvendintos rekomendacijos, ataskaitiniu laikotarpiu atsparumo korupcijai požiūriu pozityviai įtakojo ir Darbuotojų ugdymo subprocesą. Taip pat pažymėtina tebesitęsianti valstybės lygio ekstremalios situacijos ir jau pasibaigusio karantino dėl COVID-19 viruso plitimo prevencijos įtaka Darbuotojų ugdymo suprocesui, kai dalis suplanuotų kvalifikacijos tobulinimo priemonių nebuvo įgyvendinta arba įgyvendinta kitokiu,

nei suplanuota būdu ar (ir) apimtimi. Ši įtaka turi būti įvertinta planuojant ir organizuojant ateinančių metų (paskesniojo laikotarpio) kvalifikacijos tobulinimo priemones institucijoje.

Kadangi Valstybės kontrolės darbuotojų, pagal priskirtas veiklos sritis dalyvaujančių personalo valdymo ir ugdymo proceso darbuotojų ugdymo organizavimas subprocesu funkcijos, uždaviniai, pakopinė sprendimų peržiūros bei priėmimo tvarka ir atsakomybė yra išsamiai reglamentuoti, užtikrinama darbuotojų veiklos kontrolė, agreguoti sprendimai yra revizuojami kolektyvinio atstovavimo komitete, yra priimti teisės aktai, reglamentuojantys kvalifikacijos tobulinimo procedūrą (-as), todėl taikomos išorės ir vidaus kontrolės sistemos leidžia pagrįstai teigti, kad realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės veiklos srityje „Personalo valdymo ir ugdymo proceso Darbuotojų ugdymo organizavimo subprocesas“ nėra.

IV. IŠVADOS

Komisija, atlikusi Valstybės kontrolės Personalo valdymo ir ugdymo proceso Darbuotojų ugdymo organizavimo subprocesu korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą:

k o n s t a t u o j a, kad išanalizuotas subprocesas nors ir turi formalios atitikties Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalie 5 punkte nustatytam kriterijui požymių, tačiau taikomos išorės ir vidaus kontrolės sistemos leidžia teigti, kad realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės šioje veiklos srityje nėra.

Komisija siekdama propaguoti antikorupcinės aplinkos ir atsparumo korupcijai svarbą Darbuotojų ugdymo organizavimo subprocesu tobulinimui **r e k o m e n d u o j a**:

- sukurti ir patvirtinti aiškią baigtinę Aukščiausiosios audito institucijos kompetencijų sistemą, apimančią ne tik bendrąsias, vadovų, bet ir dalykinės veiklos profesines kompetencijas, kurios leistų iš anksto prognozuoti ir padėtų identifikuoti kvalifikacijos kėlimo poreikius, prioritetus ir apimtis, taip pat padėtų efektyviau atrinkti reikiamos kompetencijos atitinkamų sričių darbuotojus.

- įvertinti galimybę numatyti periodinį institucijos kvalifikacijos tobulinimo priemonių plano (į)vykdymo būklės pristatymą bendruomenei, panaudojant institucijos vidinės komunikacijos priemones, siekiant informuoti visus darbuotojų ugdymo proceso (plačiąja prasme) dalyvius apie proceso eigą ir rezultatus, aktualias tendencijas, prioritetines paskesnių laikotarpių ugdymo kryptis;

- peržiūrėti vertinto subprocesu procedūrą dėl kvalifikacijos tobulinimo ne pagal patvirtintą kvalifikacijos tobulinimo priemonių planą (atsiradus nenumatytam poreikiui), siekiant, kad galutinis sprendimas dėl neplaninės kvalifikacijos tobulinimo priemonės įsigijimo būtų pagrįstas objektyviais ir patikimais duomenimis bei informacija, o metinis planas atvaizduotų tikrą ir teisingą vaizdą;

- įvertinti valstybės lygio ekstremalios situacijos ir karantino dėl COVID -19 viruso plitimo prevencijos įtaką kvalifikacijos tobulinimo organizavimui ir vykdymui 2020 m., kad panaudoti šio

įvertinimo rezultatus/ duomenis planuojant ir organizuojant ateinančių metų kvalifikacijos tobulinimo priemones institucijoje.

Komisija atkreipia dėmesį į parengtą ir Seimo rudens sesijos darbų programoje numatytą svarstyti naujos redakcijos Korupcijos prevencijos įstatymo projektą, kuriame numatyta, kad pirmiausia institucijos organizacijos vadovas turi pareigą ir atsakomybę pasirūpinti, kad būtų tinkamai identifikuojamos korupcinės rizikos, sudarytas jų prevencijos ir valdymo planas, numatyti atsakingi asmenys ir stebėsenos mechanizmai, kurie būtų reguliariai audituojami, patikrinant jų veikimo efektyvumą. Naujos redakcijos Korupcijos prevencijos įstatymo projekte taip pat numatyta, kad viešojo sektoriaus subjektų veikla kuriant antikorupcinę aplinką turi būti matuojama, vertinama ir viešinama. Esminis korupcijos prevencijos sistemos pertvarkos tikslas – užtikrinti, kad ji būtų skaidresnė, atviresnė visuomenei ir prisidėtų gerinant administracinių bei viešųjų paslaugų prieinamumą ir kokybę. Siekiant didesnio antikorupcinio sąmoningumo, numatyta daugiau dėmesio skirti minkštųjų korupcijos prevencijos priemonių taikymui – informavimui, mokymams, etikos ir elgesio taisyklėms. Atsižvelgiant į numatomą teisinio reguliavimo pokytį bei siekiant išlaikyti aukštą objektyvumo ir nepriklausomumo lygį, sudaryti sąlygas įvairiapusiai institucijos darbuotojų kompetencijų rotacijai korupcijos prevencijos srityje, Komisija **s i ū l o:**

- valstybės kontrolieriui svarstyti galimybę atnaujinti 2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-10 sudarytos Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės korupcijos prevencijos komisijos sudėtį, taip pat nustatyti prievolę kas dvejus metus atnaujinti 2/3 Komisijos narių.

Komisijos pirmininkas

Aurimas Miškinis

Komisijos pirmininko pavaduotoja

Albina Radzevičiūtė

Nariai

Tadas Karanauskas

Rasa Ibelhauptaitė

Oskaras Virbickas

Aldona Dainauskienė

Žydra Bartkevičienė